

Informatie voor supervisanten

Met dit document willen we je meer kennis en inzichten geven over het volgen van supervisie vanuit de PgD. Aan bod komt:

1. Wat is supervisie?
2. Vormen van supervisie?
3. Taken en verantwoordelijkheden van een supervisor?
4. Wat mag je verwachten van een supervisor?
5. Wat wordt er verwacht van jou als supervisant?
6. Op zoek naar een supervisor?

1. Wat is supervisie?

Supervisie is een vorm van begeleiding bij de beroepsontwikkeling door een ervaren psycholoog waarbij deskundigheidsbevordering en leren door reflectie op de eigen werkervaring centraal staan. Doel is de ontwikkeling van jou beroepsbekwaamheid en – competenties door: kennisvergroting, aanleren van vaardigheden en methoden, bewustwording, inzicht in het eigen functioneren. Het accent ligt op leren. Supervisie kan individueel of in groepen gegeven worden.

Het verschil tussen supervisie en leertherapie is dat leertherapie zich meer richt op je persoonlijk functioneren als psycholoog binnen zowel je beroepsuitoefening als ook in de privésfeer. In tegenstelling tot supervisie is er bij leertherapie geen sprake van een beoordelingskader.

Bij werkbegeleiding gaat het om direct leren in de praktijk waarbij de individuele cliënt en de organisatie centraal staan (Beunderman, Colijn, Geertjens & van der Maas, 2016).

2. Vormen van supervisie?

Supervisie kan zowel individueel als in een groepsverband plaatsvinden. Bij individuele supervisie werk je één-op-één met je supervisor. Dit geeft de mogelijkheid om goed te kunnen focussen op interne processen die bij jou een rol spelen.

Bij een groepssupervisie is er meer interactie met en tussen de supervisanten wat een extra leermogelijkheid geeft voor jou, omdat supervisanten leren van en informatie delen met elkaar. Maximale groepsgrootte is 2 à 3 mensen, omdat er dan voldoende tijd is voor het stil staan bij jou individuele processen. Je leert ook te kijken en luisteren naar de leerprocessen van de andere supervisanten.

Naast individuele supervisie en groepssupervisie kun je binnen de ouderenzorg nog denken aan een andere vorm van begeleiding; vakgroepsupervisie. Een vorm van begeleide intervisie. Hierbij wordt gewerkt aan het versterken van de vakgroep als geheel binnen een organisatie in plaats van het versterken van de individuele professionals.

Voor begeleide is van belang dat de supervisor kennis heeft van groepsprocessen.

3. Taken en verantwoordelijkheden van een supervisor?

Een supervisor heeft diverse taken en verantwoordelijkheden:

- jou, als supervisant, begeleiden bij het opstellen van de leerdoelen, eventueel vastgelegd in een supervisiecontract.
- jou begeleiden in je persoonlijke leerproces en bij de uitoefening van je werkzaamheden.
- je supervisor heeft een verantwoordelijkheid als 'poortwachter van de professie' en voor jou leerproces. Hij/zij levert een bijdrage aan het opleiden van jou, als psycholoog. En jij bent op jou beurt verantwoordelijk voor goede cliëntenzorg. Binnen de GZ-opleiding is de werkbegeleider verantwoordelijk voor de caseload van de psycholoog in opleiding.
- Om rolverwarring te voorkomen:
 - o mag er tussen jou en de supervisor geen familierechtelijke betrekking of een economisch samenwerkingsverband bestaan.
 - o mag de supervisor geen werkgever of leidinggevende van je zijn.
 - o mag de supervisor niet tevens je werkbegeleider zijn.

De kerncompetenties van een supervisor kun je grofweg indelen in 4 categorieën:

- a. Administratieve of organisatorische competenties: een supervisor bewaakt de kwaliteit, evalueert regelmatig de leerdoelen/KBS-en en draagt zorg voor een goede verslaglegging door de supervisant op basis van de leerdoelen/KBS-en.

- b. Ondersteunende competenties: een supervisor ondersteunt jou, als supervisant, in stressvolle situaties, bewaakt de grenzen in het kader van burn-outpreventie, geeft voldoende ruimte voor ontwikkeling en persoonlijke groei, houdt de grote lijn in de gaten, spoort centrale thema's bij je op en maakt conflicten, impasses en 'blinde vlekken' bespreekbaar.
- c. Professionele en opleidingscompetenties: in staat zijn om jou, als supervisant vanuit actuele expertise te helpen ontwikkelen en hierbij zelf de nodige didactische vaardigheden te kunnen inzetten.
- d. Persoonlijke competenties: een supervisor biedt een veilige plek, is aardig, vriendelijk, sociaal, betrouwbaar, deskundig, werkt verbindend, laagdrempelig, is consistent in het hanteren van de stijl van superviseren, kent zijn eigen grenzen, fungeert als rolmodel, daagt uit, gebruikt weinig technische termen, helpt de supervisant in het leren begrijpen van zijn handelen, denken en voelen, maakt gebruik van parallelprocessen en heeft voldoende werkervaring.

Verder is van belang dat een supervisor goed aan kan sluiten bij jou kennisniveau. Ben je basispsycholoog dan heb je bijvoorbeeld meer behoefte aan het aanleren en praktisch oefenen van therapeutische vaardigheden, diagnostische vaardigheden, kennisoverdracht als ook kennis van de taken en verantwoordelijkheden van een psycholoog binnen een bepaalde setting. Als je een meer ervaren GZ-psycholoog bent zul je meer behoefte hebben aan reflecteren op het eigen handelen, bevragen en uitdagen met betrekking tot ingebrachte thema's, ontwikkelen van alternatieve strategieën in therapie, ontwikkeling van persoonlijke therapeutische vaardigheden, naast de meer technische vaardigheden en het bespreekbaar maken van meer complexe onderwerpen, bijv. overdrachts- tegenoverdrachtsrelaties, weerstand in therapie of parallelprocessen.

4. Wat mag je verwachten van een supervisor?

Een supervisor:

- houdt zich aan de beroepscode voor psychotherapeuten.
- garandeert vertrouwelijkheid van de informatie die supervisant in de supervisie geeft.
- wijst een supervisant op de regeling van de PgD voor klachten over de bejegening in een afhankelijkheidsrelatie.
- heeft een actieve houding in het steunen van jou als supervisant en het stimuleren van jou leerproces.
- is verantwoordelijk voor het supervisieproces en eventueel bespreekbaar maken van stagnaties in het supervisieproces.
- bewaakt tussentijdse evaluatie en aan het einde van de supervisieperiode.
- is op geen enkele wijze (eind)verantwoordelijk of aansprakelijk betreffende de gesuperviseerde therapie die jij uitvoert.

5. Wat wordt er verwacht van jou als supervisant?

Binnen het supervisietraject heb jij de volgende verantwoordelijkheden:

- je houdt je aan de beroepscode van het NIP welke eveneens van toepassing is voor de relatie van supervisor en supervisant.
- je hebt een actieve houding en bent verantwoordelijk voor het therapieverloop binnen de instelling waar je werkt.
- je stelt leerdoelen op en bespreekt deze met de supervisor. Deze worden eventueel vastgelegd in het supervisiecontract.
- je bent zelf verantwoordelijk voor de inbreng van casuïstiek t.b.v. de supervisiesessie
- je bent verantwoordelijk voor het (tijdig) aanleveren van materiaal t.b.v. de supervisiesessie
- je bent verantwoordelijk voor je eigen leerproces.
- je dient aan cliënten of diens vertegenwoordigers vooraf toestemming te vragen om de casus in de supervisie te mogen bespreken.
- je maakt na een supervisie en in ieder geval voor de volgende supervisiesessie een reflectieverslag van hetgeen is besproken in de supervisie en stuurt dit naar de supervisor.

- je zorgt voor inbreng ten behoeve van tussentijdse evaluaties en de eindevaluatie.
- je supervisor is, indien supervisie wordt gevolgd in het kader van de GZ-opleiding, verantwoordelijk voor het tijdig aanleveren en bespreken van de KBS-en ter beoordeling als ook het tijdig aanleveren van informatie die voor beoordeling hiervan noodzakelijk is
- je bent zelf verantwoordelijk voor het door de supervisor opgegeven huiswerkopdrachten en voert deze uit voor de volgende supervisiesessie.

6. Op zoek naar een supervisor?

Jaarlijks zijn per aangesloten organisatie de eerste 9 uur supervisie gratis, daarna betaal je een vast uurtarief (uurtarieven liggen vast in de financiële bijlage, zie de website, onder [lidmaatschap](#)). Incidenteel is er boven deze 9 uur nog extra gratis beschikbaar. Op de website van de PgD, onder [ledeninformatie](#), is een lijst met supervisoren en hun expertisegebied te vinden. Als jij of jullie vakgroep supervisie wil hebben, kun je zelf contact opnemen met de beoogde supervisor. De supervisor brengt de uren dan bij de PgD in rekening.

Ons advies is aan het begin van het kalenderjaar met elkaar in overleg te gaan hoe je de supervisie wilt invullen en een keuze te maken uit de mogelijkheden die hier boven benoemd staan. Het zoeken van een geschikte supervisor kan enige tijd in beslag nemen. In principe kunnen geen uren worden overgeheveld naar een volgend kalenderjaar.

Heb je nog vragen neem dan contact op met Irène van Kessel via irene.vankessel@pgdexpertise.nl.

Literatuur

Beunderman, R., Colijn, S., Geertjens, L. & van der Maas, F. (2016) *Theorie en praktijk van supervisie in de GGZ*. Utrecht: de Tijdstroom.